

Met het CCBT-project 'Op weg naar bioplanten kleinfruit' wil Proefcentrum Pamel tegemoet komen aan de dringende vraag van de biologische kleinfruitsector in Vlaanderen. Tijdens een online bevraging van verschillende biologische kleinfruittelers kwam het niet of nauwelijks beschikbaar zijn van hoogwaardig biologisch plantgoed van braam en rode bes naar voor. Dit blijkt ook uit raadpleging van de database OrganicXseeds, voor België is er geen biologisch plantgoed braam of rode bes beschikbaar.

Nood aan onderzoek rond het biologisch vermeerderen en opkweken van braam en rode bes

Het aanbod van biologisch plantgoed rode bes en braam is vrijwel onbestaand in België. De telers zijn dan ook genoodzaakt om dergelijk plantgoed uit het buitenland aan te schaffen of om ontheffing aan te vragen voor gangbaar plantgoed. Het aanvragen van een ontheffing zal steeds moeilijker worden, de nieuwe Europese wetgeving voor plantaardige productie stelt dat het gebruik van niet-bio zaaigoed of niet-bio vegetatief teeltmateriaal zou moeten uitdoven tegen 2036. Er is dus zeker nood aan onderzoek rondom het biologisch vermeerderen en opkweken van braam en rode bes. In eerste instantie zal het project een antwoord proberen te bieden op hoe rode bes en braam kan vermeerderd worden onder biologische omstandigheden en met welke technieken dit best gebeurt. Daarnaast zal ook gekeken worden naar hoe het plantgoed van beide kleinfruit variëteiten op een biologische manier verder kan worden opgekweekt.

Doelstelling van het project

Dit project heeft als doel om plantgoed van braam en rode bes op een biologische manier te vermeerderen om het daarna op te kweken met het oog op biologisch plantgoed te bekomen. Daarnaast willen we bestaande gangbare vermeerderaars betrekken, met de bedoeling dat ze biologisch gecertificeerd plantgoed op het eigen bedrijf beginnen vermeerderen. Het finale doel is om op het einde van het project aan de bestaande vermeerderaars en geïnteresseerde starters de nodige zekerheden en informatie te bieden, zodat ze zelf aan de slag kunnen.

De bekomen informatie zal vrij beschikbaar gesteld worden, zodat ook nieuwe initiatieven kunnen ontstaan.

De proeven worden uitgevoerd op licentievrije rassen. Voor rode bes wordt gekozen voor het ras Rovada en voor braam is dit het ras Chester Thornless. Volgende onderzoeksvragen worden gesteld voor zowel rode bes als braam:

- Wat zijn de aandachtspunten om zelf te vermeerderen en op te kweken in vollegrond en in pot?
- Wat zijn de verschillen tussen het gebruik van zelf vermeerderde en opgekweekte planten en aangekochte gangbare pluggen?
- Wordt er best in vollegrond of in pot opgekweekt?

Eerste projectjaar (2021)

Proefopzet 1

Zoals reeds vermeld, handelt het project over het luik van zelf vermeerderen. Voor rode bes gebeurt dit door middel van winterstek, voor braam via afleggers en via scheutstekken. De opkweek van eigen vermeerderde planten wordt vergeleken met de opkweek van aangekochte gangbare pluggen.

Proefopzet 2

De opkweek van eigen vermeerderde planten wordt vergeleken met de opkweek van aangekochte gangbare pluggen en dit zowel in vollegrond als in substraat.

Bespreking

Rode bes: in 2021 werden biologische éénjarige (grond)scheuten verzameld na de snoei afkomstig van een biologische teler. Deze werden bewaard in de frigo (temperatuur: 1–3 °C). Het uitplanten van de winterstekken gebeurde op 22/03 en 23/03. Er werd een stek van ongeveer 20 à 30 cm behouden met een 5-tal mooie ogen. Tevens werden gekochte gangbare pluggen aangeplant.

Foto 1: Nieuwe scheuten afkomstig van het afleggen van de braamstruiken.

Braam: er werd gekozen voor te vermeerderen enerzijds via afleggers van bestaande braamstruiken en anderzijds via scheutstekken.

In oktober 2021 werden nieuwe gevormde scheuten van braam als het ware afgelegd op de grond en bedekt met aarde. De scheutstekken werden verzameld in augustus 2021, deze werden in een vermeerderingsbedrijf bewaard onder de juiste klimatologische omstandigheden.

Tweede projectjaar (2022)

Bespreking

Rode bes: opnieuw werden ook dit jaar biologische éénjarige (grond) scheuten verzameld na de snoei afkomstig van een biologische teler. Het uitplanten van de winterstekken in 2022 gebeurde op 18/03. In tegenstelling tot 2021 werden er nu geen gangbare pluggen aangeplant.

Braam: zoals reeds bovenstaand vermeld, werd er gekozen voor te vermeerderen enerzijds via afleggers van bestaande braamstruiken en anderzijds via scheutstekken. De nieuwe scheuten afkomstig van het afleggen van de braamstruiken werden aangeplant op het perceel op 12/04. Op Foto 1 worden enkele scheuten van zo een aflegger afgebeeld. De aanplanting van de scheutstekken gebeurde iets later, door vraatschade van taxuskever. Ook hier werden dit jaar geen gangbare pluggen aangeplant.

Tussentijdse conclusies (2021)

Braam:

- Door vermeerderen via scheutstek kan er van 1 plant meer vermeerderd worden dan door afleggen, maar dit is een moeilijkere techniek met redelijk wat uitval (35%). Van de overige 65%, was 47% besmet met Agrobacterium. Gezond moeder-materiaal is dus een must voor kwaliteitsvol plantmateriaal.
- Scheuten werden langer in volle grond, maar er waren meer scheuten per plant in pot.
- De afleggers behaalden een goed slagingspercentage: 77% van de ogen die afgelegd werden, waren uitgelopen en 62% waren beworteld.

Rode bes

- Frequenter bemesten is een must: in 2021 is er lang gewacht om te bemesten, tevens door de vele regen spoelden een deel van de meststoffen uit. Alleen de winterstekken in volle grond bereikten een aanvaardbare lengte. In 2022 wordt er extra bemest + fractioneren.
- Hoge gevoeligheid aan allerlei plagen, ziektes: bessenglasvlin-der, bloedblaarluis, bessenbladwesp...

Tabel 1: Overzicht van de proeven.

				2021			2022	
				voorjaar	zomer	najaar	voorjaar	najaar
Rode bes	gangbaar	gekochte plug	substraat	aanplant		½ verkoop		
			volle grond	aanplant		½ verkoop		
Braam	bio	winterstek	substraat	aanplant		½ verkoop	aanplant	verkoop
			volle grond	aanplant		½ verkoop	aanplant	verkoop
	gangbaar	gekochte plug	substraat	aanplant		½ verkoop		verkoop
			volle grond	aanplant		½ verkoop		verkoop
bio	afleggen	substraat			vermeerderen	aanplant	verkoop	
		volle grond			vermeerderen	aanplant	verkoop	
bio	scheutstek	substraat		vermeerderen		aanplant	verkoop	
		volle grond		vermeerderen		aanplant	verkoop	

Contactpersoon: Lara De Taye

E-mail: proefcentrum.pamel@vlaamsbrabant.be

